

N:o 140.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1909, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre lägenheter från förra militiebostället Hälla n:r 1 i Södermanlands län.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 205) af den 16 april 1909 har Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, dels att en till förra korpralsbostället ett mantal Hälla n:r 1 i Lunda socken af Södermanlands län hörande, å en af förste landtmätaren Herl. Rob. Linder år 1907 öfver egendomens inägor upprättad karta med litt. B betecknad lägenhet, Hultäng, må med i statsrådsprotokollet angifvet område från egendomen afskiljas och med tillträdesrätt den 14 mars 1911 försäljas till innehafvaren Aug. Karlsson mot en köpeskilling af 4,650 kronor — att erläggas under loppet af tio år med en tiondel årligen — samt i öfrigt på de i 6:te punkten af kungl. skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner stadgade villkor, därvid lägenheten skall beredas rätt till utfartsväg öfver stamhemmanets och nedannämnda torpet Dalens ägor;

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 4 Saml. 1 Afd. 92 Häft. (N:is 140—143.) 1

dels att till ifrågavarande egendom hörande torpet Dalen, samt ett obebyggt område, kalladt Romarängen, må hvar för sig med i statsrådsprotokollet angifna, för dem föreslagna ägor från egendomen afskiljas och utbudas till försäljning i enlighet med 8:e och efterföljande punkterna af förberörda kungl. skrifvelse den 25 september 1896 med förbehåll, att i försäljningen af torpet Dalen ej ingå andra byggnader än de kronan tillhöriga;

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar inflyta, må på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ärendet anfört följande:

»Vid en under år 1908 hållen uppskattning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1911 af förra korpralsbostället 1 mantal Hälla n:r 1 i Lunda socken af Södermanlands län, hvilken egendom lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, hafva uppskattningmännen väckt förslag om försäljning af lägenheter från egendomen.

Med anledning häraf har domänstyrelsen jämlikt föreskrift i nådiga skrifvelsen till styrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner, i underdånig skrifvelse den 12 nästlidna mars underställt detta ärende Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning samt därvid öfverlämnat instrument öfver förenämnda uppskattning jämte öfriga ärendet rörande handlingar, däribland en af förste landtmätaren Herl. Rob. Linder år 1907 öfver egendomens inägor upprättad karta med tillhörande två beskrifningar.

Af handlingarna i ärendet inhämtas hufvudsakligen följande.

Egendomen, som är belägen 0,9 mil från Stigtomta järnvägsstation och 1,9 mil från Nyköping, innehåller en sammanlagd areal af 163 hektar 84 ar.

Å egendomen finnes en lägenhet, benämnd Hultäng, med boningshus och uthus, tillhöriga lägenhetens innehafvare arbetaren Aug. Karlsson.

Då egendomen hade en del jord belägen för sig, hvilken kunde styckas och afsöndras utan egentlig olägenhet för egendomen annat än möjligen, att åbyggnaden blefve onödigt rymlig vid hufvudgården, hafva uppskattningmännen ansett, att försök borde göras med utbudande till försäljning af delar af egendomen för att uppmuntra bildandet af egna hem, samt såsom ytterligare skäl härför anfört, att en järnvägsstation

vid den blifvande statsbanan Järna—Nyköping—Norrköping kunde väntas blifva anlagd på 0,2 mils afstånd från egendomen. I sådant afseende hafva uppskattningsmännen föreslagit *dels* att förenämnda lägenhet med ett å kartan med litt. B utmärkt område, omfattande ägofigurerna n:r 100—118 och del af ägofiguren n:r 133, med en areal af 7 hektar 29 ar, däraf 9,6 ar tomter, 1 hektar 28,6 ar åker, 0,8 ar äng, 5 hektar 89,8 ar afrösningsjord och 0,2 ar impediment, måtte från egendomen afsöndras och till innehafvaren försäljas till ett pris af 4,650 kronor, hvartill lägenheten saluvärderats, *dels* ock att nedannämnda tre områden måtte från egendomen försäljas, nämligen:

torpet Dalen, äfven kalladt Persdal, hvilket, bebyggdt med en gammal kroppåsstuga, otillräcklig för behovet, samt fähus och loge i blott försvarligt skick, å kartan är betecknad med litt. A, omfattande ägofigurerna n:r 119—131, 131 a, 132 och del af ägofiguren n:r 133, med en areal af 9 hektar 70,4 ar, däraf 6,5 ar tomter, 2 hektar 85,3 ar åker, 6 ar äng och 6 hektar 72,6 ar afrösningsjord;

Hagstugängen, å kartan utmärkt med litt C, omfattande ägofigurerna n:r 62—92 och del af ägofiguren n:r 93, med en areal af 20 hektar 37,9 ar, däraf 7 hektar 93,1 ar åker, 26 ar äng, 12 hektar 18,3 ar afrösningsjord och 0,5 ar impediment; samt

Romarängen, å kartan betecknad med litt. D, omfattande ägofigurerna n:r 94—99 och del af ägofiguren n:r 93, med en areal af 2 hektar 22 ar, däraf 1 hektar 39,6 ar åker och 82,4 ar afrösningsjord.

Sistnämnda tre områden hafva vid uppskattningsförrättningen åsatts följande saluvärden, nämligen: torpet Dalen 1,850 kronor, däraf 250 kronor för växande skog, Hagstugängen 5,860 kronor, däraf 1,665 för växande skog, och Romarängen 780 kronor, däraf 175 kronor för växande skog.

Uppskattningsmännen hafva vidare anmärkt, att körbar väg sedan gammalt finnes till afsöndringarna med undantag af Hultäng, som borde förbehållas utfartsväg öfver stamhemmanets och Dalens ägor.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har öfverlämnat ett af förbemälda Aug. Karlsson, efter erhållet föreläggande, inom föreskrifven tid afgifvet och af behörig borgensförbindelse åtföljdt skriftligt förklarande, att han önskar inköpa lägenheten Hultäng med ofvannämnda område och mot köpeskillning, motsvarande det åsatta saluvärdet, att betalas under loppet af tio år med en tiondel årligen.

I likhet med uppskattningsmännen har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett lägenheten Hultäng, torpet Dalen och obebyggda området Romarängen böra fränskiljas egendomen och försäljas, men som

något skäl icke syntes förefinnas för afsöndring och försäljning af obebyggda området Hagstugängen, utan den af uppskattningsmännen vitsordade omständigheten, att egendomens åbyggnader väl försloge till ändamålsenligt brukande jämväl af sistnämnda område, däremot syntes innefatta giltigt skäl för samma områdes bibehållande vid egendomen, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande funnit förslaget i denna del icke böra till någon vidare åtgärd föranleda. Möjligen kunde den nya statsbanan komma att föranleda förändrade förhållanden i berörda hänseende, men för nästinstundande arrendeperiod syntes området böra bibehållas.

Det Romarängen vid uppskattningsförrättningen åsatta saluvärdet har synts Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande för högt beräknadt. Åkerjorden därstädes, som vore i fullständig saknad af åbyggnad och icke åtföljdes af kostnadsfri tillgång till virke eller bränsle, kunde icke skäligen, på sätt som skett, uppskattas till ett värde af 400 kronor per hektar utan borde vid jämförelse med torplägenheten Dalen, där åkerjorden tillsammans med åbyggnaderna värderats till 450 kronor för hektar, och då åkerjorden på båda ställena vore af lika god beskaffenhet, såvidt af uppskattningsinstrumentet inhämtades, kunna värderas till 200 kronor eller allra högst 300 kronor för hektar.

Domänstyrelsen har instämt i Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes yttrande beträffande den föreslagna försäljningen af Hagstugängen, samt därvid jämväl framhållit, att på senare tid svårighet yppat sig att afyttra obebyggd lägenhet i denna trakt mot pris motsvarande åsatt saluvärde. Mot uppskattningsmännens förslag i öfrigt har styrelsen ej haft något att erinra; och har styrelsen ansett det åsatta saluvärdet å Romarängen, med afseende å den af uppskattningsmännen angifna beskaffenhet af de å torpet Dalen befintliga åbyggnader, böra bibehållas.»

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 30 april 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.